

1

De dolk

Ze hadden me gezien. Drie paar ogen richtten tussen de winkelende mensen door hun blik op mij.

‘Doom!’

Wat nu? Rustig blijven, maak je niet belachelijk. Ik hield stil bij de eerste etalage. Make-up en parfums.

‘Hé Doom! Aan het winkelen?’, zei Steen. Ik zweeg. Altijd Doom of Dombo. Het scheldwoord, de treitertoon en zijn plat Rotterdams irriteerden me. Ja ik wist het, ik had grote oren en kort haar. Steen was er mee begonnen en nu noemde de hele klas me zo. ‘Een cadeautje kopen voor je mammi?’ Hij wees naar de etalage. Een van de jongens lachte luid. Jaap de Waard, met het leren jekkie en hetzelfde lange haar als Steen.

Met benen van beton en gebalde vuisten keek ik naar de grond. Een ijsboer tingelde in de verte. Mijn nee klonk zacht en knullig.

‘O, het is zeker voor jezelf! Voor je babiehoedje!’ Het geluid schoot door mijn ruggegraat naar beneden. Steen pakte mijn arm stevig vast.

‘Blijf van me af!’ Mijn stem trilde en klonk hoog. De jongens lachten.

‘Ach joh, laat hem maar,’ zei er een.

Steen aarzelde.

‘Oké hè, Doom, we zien je straks nog wel’ Tergend langzaam klopte hij op mijn schouder en daarna liep hij weg.

Niet omkijken, gewoon lopen, laat je niet kennen. Bij het ratelende groene licht stak ik over. Een volle boodschappentas stootte me aan, de eigenares keek niet eens om. Was ik, zelfs met mijn blauwrode collegejack, onzichtbaar? Mensen keken ongemakkelijk weg. Ner-

gens mee bemoeien en de blik op oneindig, zo hoort dat. Soms leek de stad een sciencefictionfilm vol gevoelloze robots. Ik stak over om uit het gewoel te komen.

Oma had gelijk: 'Wie heeft dat nog, aandacht voor de ander?' Het klopte meestal wel wat ze zei. 'Je begrijpt me wel, hè Edwin?' Dan keek ze me verwachtingsvol aan. Als het thuis te stil of ongezellig bleef ging ik naar haar toe. En elke week kreeg ik vioolles van haar. Ze zei nooit: 'Nu even niet!' als ik iets wilde vertellen. Ik bestond bij haar.

Verder maar naar het tijdschriftenwinkeltje. Daar liep ik altijd even binnen. Voor ik binnenstapte keek ik achterom. Werd ik gevolgd, keek er iemand?

Tijdschriften en kranten vulden de muren tot in alle hoeken. De man achter de kassa knikte terug. Ik pakte een *'Tuinieren'* en bladerde erin. Thuis snoeide ik de heg, maaide ik het gras en wiede ik het onkruid. Mijn ouders hadden er geen tijd voor. Het gaf rust en maakte me trots als de tuin er weer strak bijstond. En ik kreeg misschien een compliment van mijn vader. Maar tuinman als beroep, dat vond hij niet goed, ik kon best studeren zei hij. Met biologie kon je boswachter worden. In zo'n groen pak door het bos lopen, dat leek me wel wat.

Mijn blik zweefde langs de bordjes met onderwerpen. Pop, Hobby, Erotiek. Pornoblaadjes, daar liep Steen pas nog melig over te doen. Ik keek over mijn schouder, de man achter de kassa boog zich over een tijdschrift. Toch even kijken. Ik wisselde de tijdschriften om. Mijn trillende handen bemoeilijkten het bladeren. Zwart wit foto's met stelletjes in alle standen, likkend en neukend.

Contactadvertenties, een kleurenfoto in het midden. De ruig behaarde mannen deden aan apen denken. Aan de vrouwen zag ik ook weinig moois. Vonden ze dit interessant? Ik keek op de prijssticker en zette het meteen terug. Mijn wangen gloeiden toen ik langs de kassa de winkel uitliep. De man keek niet op.

Die middag zat ik vroeg in het lokaal, dat voelde nu het veiligst. Sinds de brugklas vond ik er op school niets meer aan. Steen ging grondig te werk. De leraar geschiedenis pestte hij met sarcastische opmerkingen tot die ziek was en zijn opvolgster bracht hij ook tot woede-uitbarstingen. Hij lachte er stoer om.

Achter in de klas verfraaiden enkele meiden hun agenda's met dikke stiften. Ik pakte mijn gestickerde agenda en bladerde erin. Twee jaar geleden, in de brugklas, schreef ik hem vol met schuine teksten. Die liet ik glunderend aan mijn Marokkaanse buurman Mounir lezen. Hij schreef vaak iets grappigs terug en dan grinnikten we. Vanaf de vierde klas lagere school trokken we samen op. Hij was ook stil, net als ik. Mounir zat nu op de andere scholengemeenschap waar ik met mooi weer elke dag langsfietsde.

Als hij lachte, fonkelden zijn grote donkerbruine ogen vrolijk onder zijn glimmende zwarte haar. Met zijn forse bouw leek mijn leven veilig, als ik maar bij hem in de buurt bleef.

We liepen ooit langs een snackbar en door de ruit zagen we de kok eieren in een pan gooien.

'In het leger noemen ze dat neukpatronen. Je weet toch wel wat ze daarmee bedoelen?' Mounir keek me

onderzoekend aan.

‘Mja,’ knikte ik en ik grinnikte. Ik dacht aan zaad dat eruit zag als eiwit maar wist niet zeker of hij dat bedoelde.

Dat was een leuke tijd. Ik klapte mijn agenda dicht. Niet zo’n bijzondere dit jaar.

‘Hé, ABBA, mag ik even kijken?’, vroeg mijn achterbuurman.

Ik twijfelde. Vond hij het echt interessant?

‘Wel heel laten hoor.’ Met tegenzin gaf ik mijn agenda en pakte de biologiespullen uit mijn tas. Met een triomfantelijk gebaar gaf de buurman hem even later terug: Met dikke stiftstrepen prijkte er een snor en baard op de foto van Agneta. Alleen haar ogen straalden onveranderd boven de bekladding uit.

‘Je wordt bedankt’, zei ik. Dit kon er ook nog wel bij. Ze moesten van mijn spullen afblijven. Nou ja, over een paar maanden kocht ik een nieuwe.

Steen kwam binnen. Hij ging in de deuropening hangen en slaakte een tarzankreet. Alle aandacht richtte zich op hem. Als volgend doelwit koos hij de stoel van de leraar. Hij imiteerde Van Meegen, de leraar bio, door onderuit te zakken: ‘Koppen dicht allemaal!’

Op dat moment kwam hij binnen. Het rumoer in de klas verstomde. Van Meegen vertraagde zijn pas en vroeg rustig: ‘Zeg, wat is dat maatje, geef jij vandaag les?’ Ik volgde het met spanning. Zou deze leraar hem aan kunnen?

‘Dat ziet u toch?’ lachte Steen.

‘Oké, ga je gang dan maar, geef maar les’ zei hij, terwijl hij zich omdraaide en achter in de klas ging staan.

Enigszins uit het veld geslagen bleef Steen staan. Hij herstelde zich snel en zei triomfantelijk: 'Nou jongens, jullie hebben vandaag geen les, jullie kunnen naar huis.' Een lachgolf rolde door het lokaal.

'Ho, mannetje, dat gaat zo maar niet. Je zou les geven. Vertel de klas eerst maar eens wat osmose is.'

'Osmose? Eh ja, dat heb met het zoutgehalte van water te maken. Maarre...' hij twijfelde even, 'dat staat heel duidelijk in het boek.' Vrolijk gelach steeg op uit de klas.

'Maar dan teken je toch een schema op het bord, dan kunnen we het allemaal zien'.

Met tegenzin strompelde Steen naar het bord en tekende iets onduidelijks. Van Meegen kwam dichterbij, alsof hij het goed in zich wilde opnemen. Steen zette nog een paar kruisjes en mompelde iets over een laag en hoog zoutgehalte. Van Meegen nam de les over. Steen kon naar zijn plaats terug. Voorlopig hield hij zich weer rustig.

In het trappenhuis bij oma huiverde ik. Knetterende brommers en harde schreeuwen galmde boven mijn voetstappen uit. Het leek alsof ik buiten deze stenen bunker een andere wereld achterliet. Een wereld van kabaal en vechten voor jezelf.

Zou ik oma over Steen vertellen? Over de scheldwoorden? Langzaam klom ik de trap op. Nee, ze zou zich zorgen maken. Misschien moest ik Mounir eens opzoeken.

Beneden in het trappenhuis sloeg de deur met een harde klap dicht. Kwamen ze me achterna? De galm stierf weg en de lift raasde voorbij naar beneden. Ik nam een eindspurt en vond in het halfdonker de geruststellende ding-dong. Even later kwamen de glimmende oogjes van oma achter de deur tevoorschijn.

‘Dat is vroeg! Kom binnen, Edwin.’ Ik gaf een vluchtige zoen en plofte in de kussens van de bank.

‘Hard gewerkt op school?’ vroeg oma terwijl ze naar de keuken liep.

‘Mwa, gaat wel.’ De klok tikte rustig, een ridder te paard vloog achter het glaasje beschermend heen en weer.

‘Ik zet nog even thee. Ik had je nog niet verwacht’ klonk het vanuit de keuken. Ik liep naar de hal en stak mijn tong uit tegen mijn spiegelbeeld. Op woensdagmiddag kreeg ik muziekles. Oma begeleidde me op de piano en soms speelde ze een stukje voor op mijn viool. Ze kon het goed, vroeger gaf ze les aan de plaatselijke muziekschool.

‘Heb je je zo gehaast? Je haar zit zo wild,’ zei ze toen ze met de thee binnenkwam. Ik knikte.

‘Het wordt tijd dat je wat netter wordt, jongen’, glimlachte ze met een knipoog, ‘anders kom je straks niet aan een leuke meid’. Ik grijnsde terug. Lieve oma, ze plaagde me. Voorlopig wilde ik gewoon een vriend, geen vriendin. De rest zag ik later wel.

‘Was opa dan altijd zo netjes?’ vroeg ik ongelovig. Oma lachte met haar hoge korte giechel. Haar lepeltje hield stil in haar kopje. ‘Netjes, nee, dat kan ik niet zeggen. In het begin wel, maar toen sloofde hij zich nog uit’.

De ridder bleef ijverig heen en weer tikken, mijn lepeltje tinkelde luid. Als ik het stilhield bewoog de suiker onder in het kopje nog een tijdje door. Oma praatte wel vaker over vroeger.

‘We hadden het niet zo breed.’ Ik keek naar haar rimpels. Voor het eerst viel het me op dat ze dieper werden.

Ze slikte hoorbaar. ‘Vooral in de oorlog was het zwaar.’ Ze keek langs me heen naar zijn foto. ‘Mensen kunnen zulke erge dingen doen. Niet alleen het bombardement op Rotterdam, maar mensen werden gewoon hun huis uit gezet. We hielpen anderen zoveel mogelijk.’

Ik zag mijn schaduw in het spiegelende oppervlak van de thee. Voorzichtig haalde ik mijn lepeltje heen en weer. Zo had ik ook rimpels. We namen precies tegelijk een slokje.

‘Eigenlijk was het gekkenwerk. Maar we konden niet blijven toekijken.’

Ze staaarde naar de fotolijstjes aan de muur. ‘Opa is nog een tijd ondergedoken. Onder de vloer in de kruipruimte. Ik bracht hem stiekem eten.’ Ze zag mijn verbazing. ‘Ja, alle mannen werden opgeroepen om naar

Duitsland te gaan. Dwangarbeid. Wie niet meeinging, werd opgepakt. De Duitsers doorzochten ons huis.'

Ze wipte haar kopje omhoog voor het laatste slokje. 'We deden het gewoon. Het was gevaarlijk, en we waren tegen geweld, maar soms moet je voor het goede opkomen. Tegen alle machtsvertoon in. Je krijgt er zoveel voor terug.' Ze wreef over haar grote neus en staarde voor zich uit.

'Hij had deze tijd eens moeten meemaken. De vrijheid en de welvaart, iedereen heeft het goed. En kijk eens naar de gezichten van de mensen. Verwend, niets deugt er. Het wordt allemaal zo vanzelfsprekend.'

Ze keek me onverwacht indringend aan. Van boven haar grote haakneus richtten haar heldere ogen zich intens op mij. 'Je begrijpt me toch wel, hè?'

Ik knikte met mijn ogen dicht.

Met een resoluut gebaar stond ze op. 'Zullen we gaan oefenen?'

Waren alle oma's zo interessant? Vast niet. Natuurlijk stond ik als eerste bij de piano.

Het hout veerde zacht mee onder mijn vijl. Ik maakte een dolk voor Mounir. De briefopeners in het voorbeeldboek van de leraar hadden me op het idee gebracht. Mijn kunstwerk werd nog mooier, met een handvat in de vorm van een arend en een glimmende kraal als oog. Zoiets als de Kris Pusaka van de televisieserie. Mijn dolk werd magisch. De eigenaar zou betoverd zijn en altijd aan mij denken.

Ik had het hout met zorg gekozen en de vorm voorzichtig uitgezaagd. Nu nog raspen, veilen en schuren. In deze gevangenis waar je voor iedereen op moest passen, was dit stukje van mij.

Het hout had ik voorzichtig met doekjes in de bankschroef geklemd, op een werkbank zo ver mogelijk uit de buurt van Steen. De dolk ging ik plechtig aan Mounir overhandigen. Dan wist hij dat we nog steeds vrienden waren, ook nu hij op een andere school zat. Het was niet zo ver, bij de tramhalte kon hij me opwachten. Nee, dat was overdreven. We zouden tafeltennissen bij hem op zolder en natuurlijk bleef ik eten.

Niet dromen, om je heen kijken.

Rob beitelde een masker uit hout. Simon, de intellectueel, soldeerde van ijzerdraad een flexibele overbrenging. Typisch Simon. Niemand begreep wat het zou worden, zelfs de leraar niet. Steen had gezegd: 'Bij jou is alles flexibel, je kunt zelfs nog geen stijve krijgen'. Simon had hem wel eerst de betekenis van flexibel moeten uitleggen.

Steen soldeerde iets wat een raceauto moest worden, maar door de uitgelopen klodders leek het een schroot-hoop. Dat mislukte draadwerk schoot niet op, hij stuitte het hele lokaal rond. Ten slotte wees hij op mijn kunstwerk.

‘Zo, Doom, dat is zeker een dolk. Maar wat mot je met een houten dolk, daar kun je toch geen scherpe punt aan krijgen?’

Ik vijlde onverstoorbaar door en keek niet op. De aandacht van Jaap en anderen verplaatste zich voelbaar.

‘Je kan hem gebruiken als briefopener’.

‘Ja, je krijgt zeker veel brieven.’

‘Hij is ook niet voor mij, hij is voor een vriend’, zei ik geïrriteerd. Het floepte eruit voordat ik het wist.

‘Zoho,’ zei Steen.

Nu hadden we ieders aandacht. En de leraar? Uit het zaaghok klonk het gesuis van een opstartende zaagmachine.

‘Voor je vriendje?’ zei Steen, ‘Dan ken hij er zeker je liefdesbrieven mee open maken’. Hij lachte schamper en liep weg. Een aantal jongens grinnikte. De punt van mijn vijl werd zo warm dat ik hem neerlegde.

Mijn blaas drukte dwingend in mijn strakke spijkerbroek. Ook dat nog. Wat nu? Mijn dolk onverdedigd achterlaten? Meenemen trok nog meer aandacht.

Ik liet hem in de bankschroef zitten en liep zo gewoon mogelijk weg. Snel klom ik de trap op van de kelder naar de toiletten. Ik waste mijn handen niet en sprong de treden af. Bij de zaal vertraagde ik weer. Niets laten blijken. Misschien lag hij er nog.

Gespannen liep ik naar mijn werkbank. De plek waar ik de dolk zorgvuldig had ingeklemd was leeg.

‘Geef terug die dolk.’ Geen twijfel mogelijk, Steen wist waar hij lag.

Hij lachte: ‘Ik heb hem niet’.

Mijn hart bonkte in mijn keel. Wat nu? Mijn gedachten gingen snel. Iedereen keek en straks zou de leraar het ook zien. Hij zou met barse stem vragen: 'Wat is hier aan de hand?'

'Ze hebben mijn dolk verstopt meneer'. Hopelijk trilde mijn stem dan niet.

'En wie heeft dat dan gedaan?'

Niemand zou iets zeggen, die vernedering moest ik voorkomen. Ik haalde diep adem. Alleen grof geschut kon nog helpen. 'Je hebt hem ergens verstopt, klootzak', probeerde ik. Het klonk niet overtuigend.

Dan maar zoeken. Blikken ontweken de mijne. In de kasten, op de planken aan de muur, op de vloer. Terwijl ik tussen de werkbanken doorliep begonnen er een paar te lachen. Mijn ogen schoten van links naar rechts maar ik zag niets meer. Geen paniek nu, rustig. Stond ik maar naast de piano bij oma.

Daar lag hij, op de richel van de achterste werkbank. Ik pakte hem voorzichtig op en keek Steen niet aan. 'Ik krijg je nog wel', stootte ik futloos uit.

Steen lachte. Met trillende benen liep ik weer naar mijn bank. Die middag deed ik mijn mond niet meer open.

Onderweg naar de halte stopte ik voor het voetgangerslicht. Wat was ertegen te doen? Spullen van Steen verstoppen? Dat zou het erger maken. Het voetgangerslicht ratelde al enige tijd en mensen passeerden mij. Wat vonden ze van mij? Een dromer? Mijn wangen gloeiden.

Rennen, de tram kwam de bocht om. Ik klom nog net op tijd de achterste treeplank op en plofte op een stoel bij de draaischijf.

Bij de volgende halte kwam er een jongen aanrennen. Hij haalde het ook net via de achterdeur. Schuin voor me, tegen de beugel bij de draaischijf hijgde hij uit. Ik keek omhoog. Een open en verwachtingsvolle blik terug. Wegkijken, mijn hart klopte ineens heel snel. Diep ademhalen.

Ik kon het niet laten weer te kijken. Kort, goed gekamd donker haar. Slink figuur, alles kwam goed uit in zijn strakke broek. Hij frommelde zijn vingers in een broekzak, mijn blik bleef hangen bij zijn kruis. Verwarring. Verdomme, waarom moest dit? Ik wilde niet meer kijken.

Vanuit mijn ooghoeken hield ik hem toch in de gaten. Hij haalde een pakje shag uit zijn zak en draaide er een-tje. Wat stom. Roken doe je om stoer te lijken, om erbij te horen. Zwak om daaraan toe te geven. Later zat je met de gebakken peren. Of teer in je longen. Hij stapte uit bij de volgende halte en stak zijn shagje aan. Ik haalde opgelucht adem.

‘En hoe gaat het op school?’ Dat vroeg mijn moeder meestal als we woensdag brood aten. Op het oranje bebloemde plastic kleed stonden de blauwe borden van het Bluebandservies tegenover elkaar. Ik pakte de beker met de melkmeisjes, de karnemelk klotste er bijna overheen.

‘Niet zo best.’ Ik nam een slok. ‘Vind er niks meer aan.’

‘Waarom niet?’

Het begon te brommen in mijn hoofd. Niet over Steen beginnen. Ik haalde mijn schouders op. ‘Jee, ja weet ik veel,’ mompelde ik.

De voordeur van de burens sloeg met een klap dicht.

Ik wilde niet meer naar die grauwe school. Het werd me te veel: als laatste gekozen worden bij gym, nergens meer veilig kunnen zijn, de sadistische leraar scheikunde.

Ik krabde met mijn nagels over de ribbeltjes van het tafelkleed, dat gaf een knerpend geluid.

‘Het is gewoon vervelend... en ik krijg meteen strafwerk als ik iets niet begrijp bij scheikunde.’

‘Dan let je zeker niet op?’

‘Nee, helemaal niet!’ Mijn stem klonk harder dan normaal. ‘Hij doet ’t bij iedere les wel bij iemand. Het is niet eerlijk. Als je zijn vragen niet weet dan krijg je strafwerk. En ik snap er niks van.’

‘En als je vraagt of hij het nog een keertje kan uitleggen?’

‘Heeft geen zin. Dan krijg je ook strafwerk.’

Mijn moeder zuchtte. ‘Vraag ’t maar gewoon. En als je dan strafwerk krijgt dan schrijven we wel een briefje.’

Ze trok de stoel over de bruine tapijttegels naar achteren en stond op. Met haar hand veegde ze snel de kruimels bij elkaar. 'Of je pappa gaat praten. Tenslotte betalen we veel geld voor je school.'

Ik zag haar in gedachten de leraar vermanend aankijken. Na een laatste slok verdween ik naar boven en pakte mijn viool uit de kist. De snaren trilden, de tonen zweefden omhoog en maakten me los. Ik vloog steeds hoger. Vanuit de lucht daalden mijn tonen vloeiend op de aarde neer. De mensen keken omhoog met een hemelse verrukking in hun blik.

Langzaam liep ik de oude stenen trappen op naar het lokaal, zo dicht mogelijk langs de gele tegelmuren die de voetstappen en het geschreeuw van leerlingen weerkaatsten. Het licht viel in stroken door de kleine ramen. Jongens raasden als uit een andere dimensie langs me heen, het leek wel Star Trek. Al liepen ze dwars door me heen, al galmden hun stemmen nog harder, er was geen contact. Wat stond me vandaag te wachten? Mijn agenda beklad, mijn tas verstoppt, mijn sportbroek... Mijn spullen moest ik in de gaten houden. Vanmiddag gelukkig weer naar oma.

Simon kwam naast me lopen. Tijdens de fietstochten naar huis wisselden we vaak gedachten uit. Hij gaf dan technische uiteenzettingen, hoe fietsers bij onweer veilig waren voor de bliksem en zo.

‘Ik ontwijk mensen die willen vechten,’ vertelde ik hem een keer, ‘maar als ik echt kwaad ben, dan ben ik niet meer te houden.’

‘Ik hou ook niet van dat machogedoe,’ had hij gezegd. ‘Geweld lost niets op.’

Dat schiep een band.

Hij zag er die ochtend enthousiast uit. Erg enthousiast voor zijn doen.

‘Hoi Edwin’. Hij klonk opgewekt.

‘Hoi,’ antwoordde ik mat.

We liepen voorbij de eerste etage en na een korte stilte vroeg hij op vertrouwelijke toon: ‘Hé, als jij geld kreeg om met een man naar bed te gaan, zou je dat dan doen?’ Ik bolde mijn wangen. Wat een vraag.

‘Waarom wil je dat nou weten?’, vroeg ik. Misschien een onderzoekje onder klasgenoten? Dat paste bij hem.

Maar Steen kon er ook achter zitten.

Simon sloeg zijn wimpers neer. ‘Nou ja, zomaar, nieuwsgierig.’

Er viel een betekenisvolle stilte.

‘Ik zou het niet doen, denk ik’, probeerde Simon.

Ik dacht even na. Het kon nooit zo erg zijn, met een man slapen. Toch maar voorzichtig antwoorden.

‘Hmm’, ik nam een pauze. ‘Dat ligt eraan wie het is’.

‘Maar als het echt veel geld is, doe je het dus?’ Het klonk bijna hoopvol.

Dan moest er maar een uitspraak komen. ‘Waarom niet, als iemand er veel geld voor over heeft, zal hij heus geen kwaad doen.’

Simon rende terug de trap af en ik hoorde vaag gesmoes. Was Simon ook niet te vertrouwen? Niet omkijken. Ik ving het woord ‘kontneuken’ op. Steen natuurlijk, die dacht meteen daaraan. Zoiets goors had ik niet bedoeld. Van achteren bij een man, zou dat pijn doen? De onmiskenbare hinnik van Jaap galmde boven de andere geluiden uit. Ik versnelde mijn pas.

Jaap, die probeerde me in alles dwars te zitten. De laatste tijd liep hij te jennen of blokkeerde hij mij de toegang.

Wegwezen. Ik verdween in de WC-ruimte en liet meteen de deur achter me dichtvallen. Er was gelukkig niemand. Ik bleef bij de pisbakken staan maar durfde nog niet te plassen. Wat nu? Steen zou er vast en zeker op terug komen. Stemmen van Steen, Jaap en anderen kwamen dichterbij en klonken hol. Ik wachtte totdat ze voorbij waren.

Maar de deur klapte hard open en ik hoorde Steen met

een tevreden sarcasme zeggen: 'Nu ben je er geweest, vuile miet. We hebben je te pakken.' Jaap giechelde vreemd hoog.

Met mijn gulp nog open rende ik een WC in en trok de deur achter mij dicht. Voordat ik aan het slot kon draaien week hij weer open. Ik trok terug, zo hard als ik kon. Het enige wat ik zag waren een paar armen en het slot dat dicht moest. 'Open die deur!' galmde het. Mijn spieren trilden. Hoe lang kon ik dit volhouden? Als ze de kans kregen, duwden ze mijn hoofd in de WC-pot. Of erger. Het leek of er wel tien man aan de deur trok. Mijn spieren gaven op en de deur viel open.

Meteen pakten meerdere handen mij vast. Verbeten gezichten, trekkende armen, grimmig duistere ogen. Mijn gulp stond nog open. 'Trek z'n broek uit!' werd er geroepen.

Boven het gejoel klonk een zware stem door de ruimte: 'Hé, wat is hier aan de hand? Hou eens op met dat geouwehoer.'

Gelukkig, meneer Van Meegen.

'Je gaat hier plassen of je gaat hier weg.'

Ik werd losgelaten en trok meteen de deur op slot. Jaap riep nog: 'We krijgen je nog wel'. Daarna dropen ze af en bleef ik alleen met de stilte. Mijn hoofd bonkte nog na. Ik wachtte tot de lessen begonnen en er niemand meer op de gang liep.

De bel klonk ver weg. Meer dan twee jaar geleden stond ik voor het laatst bij Mounir voor de deur. De dolk vormde een bobbel in mijn jaszak.

‘Dag Edwin. Kom binnen!’ De ogen van zijn moeder schitterden vriendelijk vanachter dikke glazen.

‘Kom binnen, ik zal hem even roepen.’ Ze volgde me de woonkamer in.

Zijn vader, net als zijn moeder dikkig, hing met een ernstig gezicht op de bank. Mounir had al eens verteld dat hij als directeur in een handelsbedrijf werkte. En dat hij in de Koran las, een heilig boek waarvoor je altijd je handen moest wassen.

Ik haastte me om beleefd naar hem te knikken. Het huis oogde nog zoals ik het me herinnerde: kaal en wit, grote zwarte leren banken en een donker wandmeubel met goudkleurige handvatten. Nog altijd dezelfde ondefinieerbare pittige etenslucht.

Mounir was ook niet veranderd, Hij begroette me met een big smile en een klop op de schouder.

‘We zijn even weg.’ Riep hij, pakte zijn jas en wenkte me de deur open te maken.

We liepen meteen naar het park. Alsof er geen twee jaar tussen zat, wandelden we over de kronkelpaadjes en wisselden we nieuwtjes uit.

‘Dit gaan we gewoon weer vaker doen,’ beloofde ik.

‘Toch jammer dat we niet meer in dezelfde klas zitten,’ vond ook Mounir.

‘Hoe bevalt het op de andere school?’

‘Heel goed. Geeft wel een kick om me uit te sloven. Ze moeten wel om me lachen, vooral de meiden.’

Hij schopte tegen een steentje.

‘Maar weet je, ik flirt wel maar eigenlijk wil ik niks met ze. Ik vind het belangrijker dat ik vrienden heb en dat ze me aardig vinden. Later wil ik gewoon een Marokkaanse vrouw. Maar dat hoeven ze niet te weten.’

De in wit papier gewikkelde dolk hield ik in mijn jas verborgen. Pas toen we later op zijn kamer zaten legde ik het ritselende pakketje in zijn handen.

‘Zelf gemaakt.’ zei ik verwachtingsvol.

Hij pakte hem voorzichtig uit, alsof hij een banaan pelde.

‘Hij is mooi.’ Meer zei hij niet.

‘Het is een dolk, maar je kunt hem als briefopener gebruiken.’

‘Dankjewel.’ Hij bleef stil. De dolk lag op zijn vlakke handen. Zijn glimmende ogen keken door het raam in het oneindige. Ik zag alleen de flat aan de overkant. Waar dacht hij aan?

Hij zuchtte en zette een plaat op van Diana Ross.

‘Gaaf joh, moet je luisteren. Dit swingt echt.’

Vlak bij de flat van oma hingen vier jongens op hun brommers. Ze versperden de doorgang. Niet nerveus worden nu, deze jongens doen niet zo achterlijk als op school. Niets laten merken. Met mijn koffertje manoeuvreerde ik tussen de brommers door en keek recht voor me uit. Terwijl ik langsliep verstomde hun gesprek. Even later hoorde ik ze grinniken. ‘Violtje!’ riep iemand en ze lachten. Ik keek voor me en liep snel het trappenhuis in.

‘Zal ik je eens wat laten zien?’ Oma wees op het deurtje van de donkere kastenwand.

Ik knikte. Het was toch vroeg.

Oma pakte een fotoalbum uit de kast en legde het op mijn schoot. ‘Doe maar open!’

Ik bladerde naar het begin en sloeg het doorzichtige spinnenwebpapier om. Het boek rook muffig.

‘Kijk, dit is opa met zijn vrienden.’

Het viel me op dat hij op mijn vader leek. Alleen mijn vader had een snorretje, waardoor ik hem al een aantal jaren niet meer zoende. Dat prikte zo vervelend en zo wilde ik mijn vader niet kennen. Hij moest een heldhaftige, aantrekkelijke god zijn waar ik ’s avonds mee kon stoeien en paardjerijden op zijn nek. Anderen waren vrienden met hun vader, maar de mijne las de krant en werd boos als ik iets vroeg.

‘En hier, hier is hij nog jonger. Je lijkt een beetje op hem.’

Er stond een jongen naast opa met een nepglimlach. Zijn droevige ogen leken me iets te zeggen.

‘Wie is dat naast hem?’

Oma slikte even.

‘Wie is dat dan?’ vroeg ik ongeduldig.

‘Opa’s jongere broer. Die heeft zich verhangen toen hij twintig was,’ zei ze zachtjes.

‘Echt waar?’

Ze knikte. ‘Zonde, hij was nog zo jong en al zo creatief. Hij schreef ook gedichten.’ Ze zuchtte en legde het boek op mijn schoot. Ik durfde niets meer te zeggen.

‘Ook opa had het niet makkelijk. Hij liep mank en daar werd hij mee gepest. Dat viel niet mee, maar het heeft hem weerbaar gemaakt. Daar had-ie die felheid van.’

Ik knikte eerbiedig en bladerde verder.

‘Ieder mens moet in zijn waarde gelaten worden.’ Oma stond op en verstijfde.

‘Kijk me eens aan.’

Angstig sloeg ik mijn ogen op.

‘Jij pest anderen toch niet?’ Haar felle ogen keken indringend.

‘Nee.’ Ik schudde heftig en keek snel weer naar de grond. Als ze eens wist!

‘Gelukkig maar.’ Ze liep naar de keuken. De kurken onderzetters lagen nog op het gehaakte kleedje. Ik stopte ze terug in het doosje. Wat een oma.

Het leek alsof ze mijn gedachten raadde. ‘Ach, ik vertel je maar wat we in het leven geleerd hebben,’ riep ze uit de keuken. Ik liep naar haar toe. ‘Misschien heb je er wat aan. En zo leeft opa nog een beetje door.’ Ze grinnikte en keek me met glimmende oogjes aan: ‘Je ouwe oma is toch niet te zwaar op de hand, hè?’

Grijze wolken raasden voorbij boven de zwiepende toppen van de bomen. Mounir en ik slenterden door het park. ‘Waarom moeten ze mij nou steeds hebben?’, vroeg ik. Mijn woorden waaiden met de wind mee. Ik dacht aan opa: Die was tegen geweld maar wel weerbaar. Met een haal schopte ik het grint weg.

‘Misschien lok je het zelf uit, ze zien dat je onzeker bent.’

Bladeren waaiden over het pad. Een fietser haalde ons in. Ik bekeek het donkere profiel van Mounir. Mijn moeder vond het jammer dat ik weer met hem omging. ‘Mounir is niet te vertrouwen’, zei ze een keer toen hij vervelend deed. Maar ik vertrouwde hem, hij begreep me.

‘Hoe doe jij dat dan?’ vroeg ik nieuwsgierig terwijl ik een kiezel wegschopte.

‘Nou ja, gewoon..., ik doe gewoon mee.’ Hij trok zijn schouders op. ‘Ze proberen je uit. Neem ze niet te serieus, je moet om ze kunnen lachen’.

‘Hoe bedoel je, doe je mee met pesten?’

‘Nee, natuurlijk niet, het is maar een houding. Ik weet toch zelf wat discriminatie is?’

We liepen een bruggetje op en keken in het bruinige water.

‘Ben je nooit eens bang voor ze dan?’

‘Soms wel. Maar ik doe stoer en laat zien dat ik tegen ze op kan.’

‘k Weet het niet,’ zei ik en keek weg.

‘Maar je kunt het toch proberen?’ Mounir draaide zich naar me toe. ‘Laat je haar over je oren groeien en doe stoer. Je maakt het jezelf zoveel gemakkelijker.’

Ik voelde aan mijn oor. 'Dat past niet bij mij. Ik kan het toch ook niet helpen, ik ben niet zo'n uitsloover, ik kan me niet anders voordoen dan ik ben.'

'Je moet in elk geval niet over je laten lopen.'

Ik knikte. Soms moet je in opstand komen, opa had dat ook gedaan.

'Je moet meteen reageren als er iets gebeurt, meteen iets terugzeggen, dat is belangrijk,' probeerde Mounir hoopvol.

Ik knikte en staarde naar de singel. Bruinig en ondoorzichtig water, er borrelden luchtballen omhoog. Net een borrelende vulkaan. Ja, ik moest duidelijk laten zien dat dit niet zo door kon gaan. De vulkaan sluimerde al heel lang, de kleinste trilling kon al tot een uitbarsting leiden.

Op de terugweg van school fietste Jaap nu telkens rakelings langs. ‘We krijgen je nog wel, Dombo.’ Soms wachtte ik met terugfietsen tot iedereen weg was. Deze keer fietste ik samen met Simon. Toch sneed hij mij telkens. Ron, met precies hetzelfde lange haar, deed het half over.

‘Kijk eens uit joh, Dombo,’ riep Jaap achterom. Ze keerden om en reden terug. Aan de verbeterde trek op hun gezicht zag ik, dat ze niet van plan waren op te houden. ‘Meteen reageren,’ had Mounir gezegd.

‘Durf je wel hè, uitslover!’ riep ik hem na toen hij weer langs me heen scheerde. Hij bleef terugkomen, maar we lieten ons niet stoppen. We stapten af en reden meteen weer door. Ze bleven voor ons rijden en blokkeerden plotseling de weg. We moesten wel stilhouden en afstappen.

‘Willen jullie er langs?’, vroeg Jaap.

‘Wat dacht je dan?’ Ik durde hem niet aan te kijken.

‘Doe toch eens normaal joh,’ voegde Simon toe.

Ron hoonde: ‘Dombo!’

Ik haalde diep adem. Dit was dus het moment, ik liet niet meer met me spotten. Het gonsde door mijn hoofd: De woede over al de pesterijen en de gemene opmerkingen borrelden weer naar boven. De uitbarsting was niet meer tegen te houden. ‘Laat ons erdoor,’ zei ik met trillende stem in een laatste poging het noodlot af te wenden. Geen reactie. Ik keek naar de grond en slikte. Het moest. Ik kon niet altijd over me laten lopen. Ik pakte het stuur van Jaap beet en duwde het opzij.

‘Blijf van mijn fiets af,’ snauwde Jaap.

‘Niet als je ons er niet doorlaat.’ Ik pakte zijn stuur

beet en trok met alle kracht. Hij wankelde en raakte bijna uit zijn evenwicht.

‘Zo, wil je vechten?’ probeerde hij. Het klonk niet zo dreigend als bedoeld.

Ik keek hem aan. Zijn blik kon een angstige twijfel niet verbergen. Goed zo. Vroeger hield ik hier op maar nu wilde ik niet meer terug. Mijn spieren spanden, ik voelde me ineens sterker. ‘Ja’, zei ik vastberaden. Mijn hart bonkte in mijn keel.

De rest zag ik door een waas van tranen. De opgekropte woede kwam los en ik sloeg alle kanten op. Hard. Jaap liep langzaam achteruit. Vanaf de kant hoorde ik aanmoedigen: ‘Goed zo! Neem hem te pakken!’.

Terwijl de tranen langs mijn gezicht prikten loste de waas voor mijn ogen langzaam op. Alle onzekerheid verdween. Mijn slaan en duwen voelde geen weerstand. Jaap liep verder achteruit, steeds dichterbij een boom. Hij botste er van achteren hard tegenaan. Er klonk een luid gelach. Ik zou winnen, dat stond nu vast.

Iemand riep: ‘Hij heeft een bloedneus!’ Ik zag het nu ook: een stroompje bloed naar zijn mond. Jaap liep wankelend opzij en stond weer stil. Hij veegde de haren van zijn gezicht en streek langs zijn neus. Hij keek verdwaasd naar het bloed op zijn handen, vloekte, draaide zich om en liep weg naar de fietsen. Hij zei niets meer.

‘Net goed!’ hoorde ik iemand zeggen. Waar was mijn fiets? Simon stond er al mee klaar. Hij keek alsof ik net een wonder verricht had en uit de wolken kwam neergedaald. Ik stapte op en fietste meteen weg, Simon volgde mij haastig. De toeschouwers bleven in stilte achter. Hij had eindelijk zijn lesje geleerd, wat een opluchting.